فصلنامه علمی اقتصاد و بانکداری اسلامی، شماره چهل ودوم، بهار ۱۴۰۲- صفحات ۲۱۰-۱۸۱

مطالبات معوق بانکی ، مدیریت واکسن اپیدمی کووید۱۹ و عدم قطعیت سیاست گذاری در ایران

نوع مقاله: پژوهشی

پروانه کمالی دهکردی[۱]
عبدالخالق غبیشاوی[۲]
فرشته عبدالهی[۳]

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱/۲۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۶/۱۶

چکیده

زمستان ۱۳۹۸،شیوع ویروس کووید ۱۹ همراه با ساختار اقتصادی آسیب پذیر، اقتصاد کشور را بشدت در گیر کرد . تعطیلی مشاغل و کسب کار منجر به کاهش قدرت خرید و نا توانایی در پرداخت مطالبات بانکی شد. اعلام رسمی کشف واکسن، امیدهایی را برای فعالین کسب و کار ایجاد نمود . حال" ماحصل فرایند فوق برای اقتصاد ایران" پرسشی است که باید پاسخ داده شود . در این مطالعه با بررسی دو سناریوی جداگانه یعنی رگرسیون غیر خطی ودیگری شوکهای وارده به چگونگی تأثیر متغیرهای فوق برعدم قطعیت سیاستگذاری با استفاده ازداده های روزانه طی ۱۹ فوریه ۲۰۲۰ تا ۱۰ فوریه۲۰۲۲ پرداخته می شود.نتایج مدل غیر خطیARDL نشان می دهد که مبتلایان جدید وفوتیهای روزانه در ایران با عدم قطعیت سیاست گذاری در بلندمدت ارتباط مثبت و معناداری دارد. شوک ناشی ازخبر کشف واکسن کووید۱۹ عدم قطعیت سیاست گذاری ایران را بشدت کاهش داد. عدم قطعیت اقتصادی با روند مطالبات معوق بانکی در کوتاه مدت و بلند مدت رابطه مستقیم داردو اگرچه اعلام کشف واکسن در ایران تا حد زیادی عدم قطعیت را کاهش داد. ولی مدیریت و توزیع آن نتوانست از میزان ابتلا و مرگ ومیر بکاهد.

کلمات کلیدی: خبر اعلام واکسن کووید ۱۹؛ مدیریت واکسن؛ مطالبات معوق بانکی ؛ عدم قطعیت سیاست گذاری؛ NARDL

طبقه بندی JEL: C01; D63; D80;G28 ; I11;H12

---

۱ استادیار دانشگاه پیام نور ایران parvanehkamali@gmail.com
۲ کارشناسی ارشد توسعه اقتصادی و برنامه ریزی Ghobeyshavik@yahoo.com
۳ کارشناسی ارشد توسعه اقتصادی و برنامه ریزی fereshtehabdollahi_64@yahoo.com

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

مقدمه

ویروس کرونا در سال ۲۰۱۹ در۲۱۲ کشور جهان شیوع پیدا کرد (بهداشت جهانی ،۲۰۲۰).با شروع بیماری ذات الریه به علت نامعلوم در ووهان چین در ۳۱ دسامبر ۲۰۱۹ و میزان انتشار جهانی این ویروس منجر به شکل گیری پدیده اورژانس جهانی بهداشت شد که توسط سازمان بهداشت جهانی در ۱۱ مارس ۲۰۲۰ به عنوان یک بیماری همه گیر اعلام شد .اولین مورد-COVID ۱۹ در ۱۹فوریه سال ۲۰۲۰ در ایران گزارش شد (وزارت بهداشت،۱۳۹۹).در پی این اعلام توسط وزارت بهداشت،ابتدا کشور در فضای ناباوری فرورفت،ولی حمله این ویروس به سلامت آنچنان شدید بود که نه تنها شهروندان ایران بلکه کل جمعیت جهان را در رعب ووحشت فروبرد وبه رعایت بهداشت واقدامات پیشگیرانه مجبور کرد. ایران با توجه به تعداد کل مواردCOVID-19 ازنظر موقعیت در منطقه آسیا وضعیت بحرانی تری در راستای مقابله با این ویروس دارد.چرا که این کشور اولاً در تجارت جهانی کمتراز ۰,۳درصد سهم دارد،بعلاوه کشوری تک محصولی ونفتی است، همچنین قیمت نفت به عنوان متغیری برون زا بیرون ازسیستم مشخص میشود وصرف نظرازهمه مشکلات فوق،در تحریم های شدید همه جانبه ازسوی آمریکا وبرخی ازکشورهای اروپایی به سر می برد.علیرقم همه این مسائل،ایران برای مقابله با بحران حاکم ناشی ازشیوع ویروس همانند سایر کشورهای جهان متوسل به سیاست باز وبسته شد،بطوریکه با افزایش تعداد موارد جدید ویا تعداد فوتی ها اقدام به تعطیلی بسیاری ازفعالیت های اقتصادی- اجتماعی نموده است که البته همین سیاست،هزینه فرصت بالایی را به جامعه بویژه طبقات آسیب پذیر تحمیل کرده است. نکته حائز اهمیت در این مورد،نا اطمینانی نسبت به ریشه این ویروس، زمان نابودی آن و بسته بودن دست سیاستمداران و برنامه ریزان نظام بدلیل ساختار اقتصادی حاکم (تحریم و تک محصولی بودن) در کشور،همراه با عدم دسترسی به واکسن به جهت نااطمینانی به برخی واکسنهای خارجی، ممنوع الورود شدن برخی واکسنها توسط شخص اول مملکت و ضعف زیرساختهای کشور برای تولید واکسن است.اگر چه کل جامعه جهانی نسبت به ویروس با ابهامات جدی مواجه هستند ولی عمده مقامات برنامه ریز در کشورهای مختلف،برای حمایت ازاقشار آسیب پذیردر شرایط بحران جاری تدابیری اندیشیده اند. لیکن مشکلات مبتلا به اقتصاد ایران کار را به جایی رسانده که نه تنها حکومت قادر به اجرای سیاست های حمایتی نیست بلکه در بسیاری ازموارد وارونگی در سیاست ها بوضوح قابل رویت بوده ودولت به جای اینکه تکیه گاه مردم باشد،عملاً مردم را تکیه گاه خود قرار داده است.آنچه مسلم است مطابق داده های ثبت شده توسط مراکز بهداشت ودرمان،ایران ازجمله کشورهایی است که نسبت به جمعیت،قربانیان نسبتاً زیادی در این فرایند داشته است،بطوریکه بر اساس برخی آمارهای جهانی علیرقم اینکه جمعیت

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

ایران حدود یک در صد جمعیت جهان است ولی در بین کشورهای جهان رتبه چهاردهم راازنظر تعداد موارد ابتلا وفوتی ها به خود اختصاص داده است.

رقم فوتی ها ومبتلایان روبه افزایش موجب گردید که برنامه ریزان ومقامات اجرایی کشور اقدام به تعطیلی فعالیت هایی چون آموزش،تفریح،تعطیلی رستوران ها ومراکز تفریحی ودورکار کردن ادارات نمایند واز یک سوپیامد این تصمیم،گسترش فقر،بیکاری وآسیب پذیرتر شدن ساختار زندگی شهروندان شد واز سوی دیگر نبود هر گونه سیاست حمایتی مکمل زمان بحران،باعث گردید که بسیاری ازفعالیت هایی که رسماً تعطیل اعلام شده بودند به صورت غیر رسمی وبدون لحاظ کردن اصول بهداشتی وفاصله اجتماعی به فعالیت خود ادامه داده که زمینه شیوع بیشتر این ویروس وافزایش قربانیان را بدنبال داشته باشد . فضای متشنج وبحرانی ناشی ازشیوع ویروس همراه با ساختار اقتصادی کشور تصمیم گیری برای کارفرمایان بخش دولتی وخصوصی را با عدم قطعیت مواجه خواهد کرد.

برای درک ماهیت وضعیت فعلی وآنچه ممکن است در آینده رخ دهد، در این پژوهش یک تحلیل جامع ازتأثیر نامتقارن مطالبات معوق بانکی،کشف واکسن COVID-19 وعدم قطعیت سیاست گذاری ایران در بلند مدت ارائه میشود. برای ارائه تحلیل بلند مدت ولحاظ کردن متغیر کووید- ۱۹ درمدل ناچاریم ازداده های روزانه سری زمانی استفاده کنیم

علاوه بر این،فقط تعداد محدودی ازمطالعات سعی در تعیین عوامل موثر بر عدم اطمینان سیاست گذاری داشته اند(چن وهمکاران ،۲۰۲۰)ودر بیشتر مطالعات به تجزیه وتحلیل تأثیر عدم اطمینان سیاست اقتصادی بر عملکرد شرکت (ووهمکاران ،۲۰۲۰ ؛ اقبال وهمکاران ،۲۰۱۹)،فعالیت اقتصادی (نیامیلا وهمکاران ،۲۰۱۹)،ارزیابی بانکی (اوونیو ،۲۰۱۸) ویا بی ثباتی مالی(تیواری وهمکاران ،۲۰۱۹؛ می وهمکاران ،۲۰۱۸) پرداخته شده است. در این پژوهش سعی شده است با ارائه یک تحلیل جامع ازتأثیر COVID -19 ومطالبات معوق و همچنین شوک ناشی از خبر کشف واکسن کووید بر عدم قطعیت سیاست گذاری ایران،پرداخته شود.در واقع در این پژوهش،عدم اطمینان سیاست گذاری به عنوان معلول مورد بررسی قرار گرفته است.با توجه به آنچه بیان شد،ساختار کلی این پژوهش به پنج قسمت تقسیم میشود که در بخش دوم بررسی ادبیات پژوهش،بخش سوم روش پژوهش،بخش چهارم نتایج تجربی وسرانجام بخش پنجم به نتیجه گیری وبحث اختصاص یافته است.

۱. ادبیات موضوع

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

۱-۱ . کووید -۱۹

بحران همه گیر COVID -19 نه تنها یک نگرانی بین المللی در حیطه بهداشت وسلامت است،بلکه بسیاری ازصاحب نظران پیش بینی می کنند که این وضعیت ازبحران مالی جهانی سال های ۲۰۰۷-۲۰۰۸ پیشی بگیرد.(لوییزا اند پنینگ , ۲۰۲۰)

بسیاری استدلال می کنند،تأثیر توانایی هر کشوری در کنترل شوک ها و پشتیبانی از طریق کیفیت حاکمیت تعیین می شود.(چوا وهمکاران ،۲۰۲۰ ؛ کافمن وهمکاران ،۲۰۱۱) بنابراین،عدم قطعیت سیاست گذاری کوتاه مدت وبلندمدت ایجاد شده دریک کشور توسط COVID-19 ،موجب نگرانی نهادهای نظارتی،کسب وکارها وکلیه نهادهای اقتصادی میشود.لذا دولت ها ونهادهای نظارتی هر کشور مجموعه ای ازسیاست های کوتاه مدت وبلند مدت را لازم خواهند داشت تا بتوانند بر وضعیت موجود غلبه کنند.(مک کیبین وفرناندو ،۲۰۲۰)

در ایران شناسایی عدم قطعیت در سیاست گذاری در گروی شناخت نا اطمینانی بخش اقتصادی،اجتماعی،سیاسی وبخش سلامت -که تحت تأثیر شیوع بیماری واثرگذاری آنها برسایرشرایط کشورمی باشد- است که این مهم نیازمند دسته‌بندی کردن این عدم قطعیت‌ها و همچنین سازوکار انتقال این عدم قطعیت‌ها سیاستگزاری اقتصاد به سایر بخشهای جامعه است. با توجه به اینکه ابعاد گسترده بودجه دولت در اقتصاد ایران و منابع سه گانه تامین بودجه یعنی درآمدهای مالیاتی، درآمدهای حاصل از نفت و درآمدهای مالی و مشکلات تحریم اقتصادی که صادرات نفت را دچار مشکل کرده و شیوع ویروس کرونا که درآمدهای مالیاتی دولت را بشدت کاهش داده است ،عدم قطعیت سیاستگزاری از نخستین بروندادهای شرایط موجود می باشد. شدت عدم قطعیت‌های سیاست گذاری اقتصادی متاثر از بودجه و سازوکار اثرگذاری آن بر سایر بخش‌های اقتصادی مثل شبکه های بانکی که به نوبه خود بخش های غیر اقتصادی را متاثر می کند مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱-۲.واکسن کووید-۱۹ و عدم قطعیت

توسعه واکسیناسیون ایمن وکارآمد در برابر بیماری هایی که باعث مرگ ومیر قابل توجهی می شوند یکی ازپیشرفت های علمی بشر درقرن ۲۱ بوده است. تخمین زده شده است که واکسن ها سالانه از ۶ میلیون مرگ و میر ناشی از بیماری های قابل پیشگیری جلوگیری نموده اند (احترت،۲۰۰۳). پیش بینی شده که تا سال ۲۰۵۵ جمعیت کره زمین به ۱۰ میلیارد نفر برسد (اداره امور اقتصادی و اجتماعی سازمان ملل متحد، ۲۰۱۹)، امری که بخشی از آن به دلیل واکسن های موثر است که از بیماری جلوگیری می کنند و امید به زندگی را در جهان می افزایند. با این اوصاف،هنوز نکته مهم وحائز اهمیت مدیریت فرایند تولید یا تهیه واکسن تا استفاده واثرات کوتاه مدت وبلند مدت تزریق

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

واکسن به ۷,۵ میلیارد جمعیت جهان است. آژانس هایی از جمله سازمان بهداشت جهانی(WHO) ، صندوق کودکان سازمان ملل متحد(UNICEF) ، بنیاد بیل و ملیندا گیتس و ائتلاف برای نوآوری های آمادگی همه گیر(CEPI) ، با چندین منبع مالی، در گسترش مزایای واکسن برای جهان نقش آفرین بوده اند. اهمیت این سازمان ها در همکاری و مشارکت جهانی در تعیین همه گیری جهانی SARS-CoV-۲، با توجه به تأثیرات بهداشتی و اقتصادی COVID-19 بر جوامع با درآمد بالا، متوسط و کشورهای کم درآمد است که مزایای واکسیناسیون برای جامعه را از منظر بهداشت، اقتصاد و ساختار اجتماعی برجسته می کند.(رودریگرز و پلوتکین،۲۰۲۰)

با توجه به شدت همه گیری COVID-19 بر سلامت واقتصاد کشورها،دوره بی نظیری ازتحقیق،توسعه وتولید واکسن در سراسر جهان سرعت گرفته است.اگرچه بشریت در بیماری همه گیر۱۹ -COVID آموخته است که محدود کردن تحرک در افراد وفاصله گذاری اجتماعی می تواند سرعت انتشار ویروس را کاهش دهد اما این یافته پیامدهای اقتصادی زیادی به همراه دارد.کاهش بی سابقه تقاضا منجر به ازدست دادن مشاغل بسیاری شده وعدم اطمینان در زنجیره های تولید باعث گسترش این شوک ها در سراسر کشورها،بخش ها وکلیه کسب وکارها شده است.

کشف ودر دسترس بودن واکسن وضعیت جدیدی ایجاد کرده است وسوالی که دولت باید به سرعت به آن پاسخ دهد این است که چگونه می توان با تولیدیا تهیه تعداد محدودی واکسن،محدودیت ها را در کشور کاهش واز پیامدهای منفی در خانه ماندن وتعطیلی فعالیتهای اقتصادی رهایی یافت.اتفاق نظر بر این است که تخصیص واکسن باید برای نجات جان انسانها بهینه شود وباید به نفع جمعیت در معرض خطر باشد با این حال،برخی معتقدند که برای تسریع در واکسیناسیون باید گروه های کاری خاصی را زودتر تشکیل داد واولویت در ایمن سازی گروههایی را که تماس بیشتری دارند آغاز شود چرا که چالش های زیادی در زمینه تدارکات، دستاوردهای بهداشتی، فعالیتهای کاربر محور و ارتباطات و همچنین در ارزیابی میزان تأثیرگذاری یک واکسن و تأثیرات طولانی مدت آن بر پیامدهای بهداشتی وجود دارد. نکته اینکه در برخی از کشورها همه چالش ها و موانع احتمالی بالقوه پوشش توزیع عادلانه واکسن را در نظر نمی گیرد .

همچنین چالش های متعددی پیرامون حریم خصوصی مصرف کننده ورفتار فردی در مورد واکسیناسیون کووید-۱۹ وجود دارد نگرانی های مربوط به تردید در مورد استفاده ازواکسن،به اشتراک گذاری دقیق اطلاعات با اهمیت جهت دریافت واکسن وحریم خصوصی اطلاعات فردی باید مورد توجه قرارگیرد.

سرانجام چالشهای متعددی در برقراری ارتباط مناسب اطلاعات واکسن بین دولتها،شرکتها وعموم مردم بوجود می آید .در عصر حاضر اطلاعات غلط وسیاسی شدن علم،برقراری ارتباط شفاف برای

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

موفقیت واکسیناسیون امری حیاتی است.بنابراین جهت غلبه بر چالشهای مذکور میتوان ازفرایند مدیریت واکسن بصورت زیر استفاده نمود.

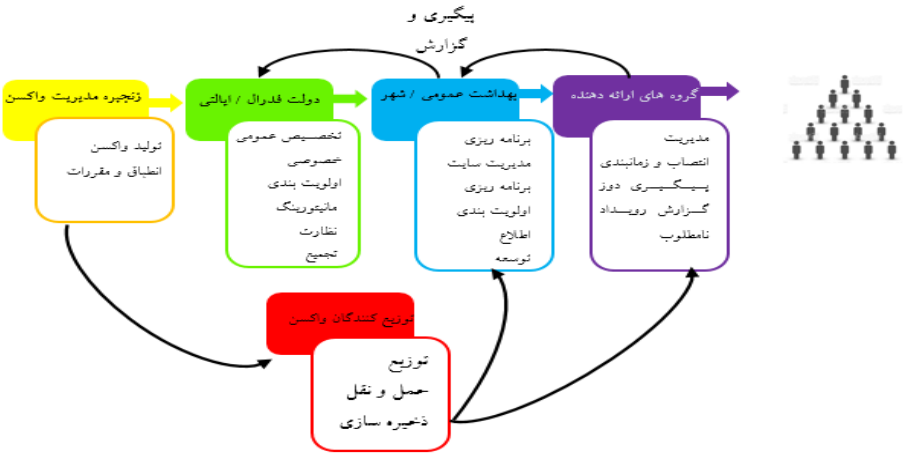

منبع: بائه و همکاران (۲۰۲۱)

علیرغم اهمیت آشکار این موضوع،منطق اقتصادی در این مباحث تقریباً کاملاً نادیده گرفته میشود .یک استثنا کاکمکلی وهمکاران (۲۰۲۱) است که نشان می دهد توزیع اخلاقی واکسن ها در سراسر کشورها می تواند در عملکرد تولید وتولید زنجیره های جهانی ودستیابی به قدرت در سیاست گذاری صحیح نتیجه بدهد.(کزارل وهمکاران ،۲۰۲۰)

۱-۳.واکسن کووید-۱۹ و عدم قطعیت و مطالبات معوق

با شیوع ویروس کووید ۱۹، اشخاصی که از بانک‌ها وام و یا تسهیلات بانکی دریافت نموده‌اند، به دلیل از دست دادن مشاغل و کسب و کار خود و یا کاهش فروش کالا و خدمات و به تبع آن کاهش سود متعلقه ، قادر به ایفای تعهدات خود در پرداخت اقساط بانکی خود نبوده ، و این امر موجبات بروز اختلافات گسترده‌ای را فیمابین مشتریان بانکی و بانک‌های ذیربط ایجاد نموده است که نمودی از عدم قطعیت می باشد . در سطح جهان و کشورهای مختلف این همه گیری زمینه کاهش بهره‌های بانکی به دلیل ضعف و رکود حاکم بر اقتصاد را فراهم آورده که خود منجر به طرح دعاوی حقوقی از سوی سپرده گذاران بانکی بر علیه بانک‌ها به دلیل عدول از شرایط قراردادی می شود . اگر هم بانک‌ها بخواهند به تعهدات خود نسبت به سپرده گذاران با بهره‌های بالای قبل از شیوع کرونا متعهد باشند،

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

ولی از طرفی به متقاضیان جدید وام و تسهیلات بانکی بر اساس شرایط بهره‌ای جدید که بعضاً به شرایط بدون بهره رسیده‌اند، مبادرت ورزند، حاصل این دو عملکرد نتیجه‌ای جز ورشکستگی بانک‌ها را بدنبال نخواهد داشت.

قدر مسلنم این است که مطالبات بانکی محصول بالا بودن نرخ تورم ،بی ثباتی اقتصادی ، نا اطمینانی به شرایط بویژه در زمان شیوع ویروس و همچنین نمایانگر ضعف عملکرد بانک‌ها در مدیریت منابع و مصارف خود می‌باشد. بدیهی است افزایش مطالبات بانک ها باعث میشود که منابع بانکی از مصارف آن کمتر شود و این موضوع کاهش قدرت وام دهی بانک ها را به دنبال داشته باشد.اگر بتوان عوامل فوق را در دو مقوله درونی و برونی بانک دسته بندی کرد. عوامل برونی در شرایط عدم قطعیت اقتصادی و بحرانها با شدت معوقات و وجود مشکوک الوصول را افزایش میدهد. لذا رکود تورمی حاکم بر اقتصاد ایران در کنار شوک ناشی از شیوع کووید ۱۹ نه تنها عدم قطعیت را افزایش داده است بلکه تبعات ناشی از رکود حاکمه منجر به ناتوانی و بعضا عدم تمایل عوامل اقتصادی (خانوار و بنگاه)در پرداخت دیون خود میباشد.(احدادن محمد الفودیل۱)

۱- ۴ -مدیریت واکسن کووید ۱۹

گذشته ازمشکلاتی که شیوع کرونا در جهان وبویژه درکشورهای در حال توسعه فراهم آورد،با کشف واکسن چگونگی برنامه ریزی در خصوص تولید،تخصیص،توزیع ومدیریت آن ازاهمیت ویژه ای برخوردار است.پیچیدگی برنامه ریزی برای تولید،تخصیص،توزیع،اداره ونظارت بر صدها میلیون واکسن COVID-19 طیف گسترده ای ازچالش ها را به وجود می آورد که توجه فوق العاده ای می طلبد.پرداختن به این مواردازطریق حقوق صاحبان سهام تولید کننده،با درک درستی ازتقاطع بین چالشهای موجود،مقیاس بزرگ وتنوع واکسن در دولتهای مختلف وانواع جمعیت میبایست چالش های اصلی لجستیکی را شناسایی ودر استفاده ازواکسن های۱۹ -COVID وتخصیص آنها به گروههای جمعیتی مرتفع کرد.

۲-چالش ها

در خصوص اعلام واکسن ،چگونگی اثر گذاری واکسن به میزان تولید،اولویت بندی جامعه در فرایند واکسیناسیون،روند توزیع، حقوق صاحبان سهام شرکتهای تولید کنند (حق مالکیت معنوی)، نگهداری

۱ . Ihaddaden Mohamed El Fodil.2019

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

/ پیگیری سوابق از مهمترین فاکتورهای مورد توجه در کارایی مدیریت واکسن است.که در ادامه هر کدام از این موارد بحث خواهد شد.

۲-۱-تولید

علی رغم بودجه قابل توجه دولتها وبخش خصوصی،تقاضا برای واکسن۱۹ -COVID در سطح بین المللی اززنجیره های تامین فعلی پیشی می گیرد.در ایران وزارت بهداشت ودرمان اعلام کرده است که واکسن۱۹ -COVID ممکن است تا اواسط سال ۱۴۰۰در دسترس عموم نباشد .تصمیمات مربوط به اختصاص تعداد محدودی ازواکسن ها که تامین یا تولید خواهد شدعلاوه بر نیاز به افزایش قابلیت تولید،با دوچالش اساسی اولویت بندی وتوزیع مواجه هستند.(بائه وهمکاران ۲۰۲۱)

۲-۲ -اولویت بندی

بیشتر چارچوب های پیشنهادی برای توزیع واکسن COVID-19 نشان می دهد که کارکنان مراقبت های بهداشتی باید اولین افرادی باشند که واکسیناسیون بالقوه دریافت می کنند .حال ازکادر درمان که بگذریم گروه دوم اولویت دار در گرفتن واکسن چه کسانی می باشند،قضات ووکلا وکارمندان ادارات که مرتبا با ارباب رجوع مواجه هستند یا بیماران خاص،افرادی که ازناتوانی های جسمی رنج میبرند و....این مطالب در کشورهای در حال توسعه که با کمبود شدید در تهیه واکسن مواجه هستندازاهمیت زیادی بر خوردارند.سازمان هایی ازجمله آکادمی ملی بهداشت،برای توزیع واکسن وجود دارد،اما به دلیل ابهام در اینکه واکسنهای جدید چقدر ممکن است در جمعیتهای مختلف ایمنی ایجاد نمایند وچه مدت دوام بیاورد.هنگامی که دستورالعمل های توزیع واکسن توسط یک حوزه قضایی خاص مانند ایالت یا کشور به تصویب برسد،ممکن است چالش های دیگری در مورد صلاحیت افراد برای واکسیناسیون بوجود آید.به عنوان مثال،اگر یک گروه شغلی یا افراد با شرایط بهداشتی قبلی برای واکسیناسیون زودهنگام تعیین شده باشند،دشوار است که صلاحیت یک فرد را بدون غلبه بر نگرانی های حریم خصوصی یا ایجاد بارهای لجستیکی غیر ضروری،جلب شود.چرا که تحت سیستم شفافی،شهروندان ایران پرونده بهداشتی ندارند وواکنش افراد مختلف در مورد یک دارویا واکسن خاص ممکن است متفاوت وغیر قابل پیش بینی باشد علاوه بر این،داده ها وحریم خصوصی نگران کننده است که باید هنگام توزیع واکسن بر اساس وضعیت یا شرایط بهداشتی در نظر گرفته شود.این امر به ویژه در تنظیماتی که باید اطلاعات بیمار را به منظور تسهیل،پیگیری واکسیناسیون،تقویت کننده COVID-19یا نظارت بر اثرات جانبی طولانی مدت،بیشتر مورد توجه قرار گیرد،حائز اهمیت است.

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

۲-۳-توزیع

زیرساختهای لازمه برای انتقال وتوزیع دارودر اکثر کشورهای جهان سوم ودر حال توسعه کامل نیست این مهم ازکانتینرهای حامل گرفته تا دانش افراد مسئول در انتقال دارورا در بر میگیرد بطور مثال اگر کانتینر مجهز به یخچال نباشد در فرایند انتقال قطعا داروفاسد خواهد شد ونه تنها کارایی خود راازدست میدهد که بعضاً آسیبهای جبران ناپذیری بر سلامت افراد خواهد داشت.بعلاوه عدم آگاهی پرسنل دست اندر کار بویژه در کشور باعث گردیده که به جای دوز دوم که کاملا ترکیب متفاوتی ازدوز اول داردازدوز اول استفاده شده است.لذا گذشته ازتولید یا تهیه واکسن وحتی با فرض اولویت بندی بهینه،چگونگی توزیع حائز اهمیت ویژه است.غالباً،در هر یک ازاین فرایندها به یخ خشک نیاز است واین نگرانی وجود دارد که هر کشور در هنگام توزیع این واکسن ها با کمبود یخ خشک مواجه شود. همچنین کشورها در هنگام توزیع ممکن است با کمبود ویال های شیشه ای درجه دارویی با دمای پایین صفر نیز در زمان تنظیمات توزیع مواجه شوند.در بعضی ازکشورها،امکانات ذخیره سازی ممکن است فاقد یخچال واجد شرایط واکسن باشد.بعلاوه چارچوب مناسب نظارت بر داده ها برای ردیابی وارزیابی شرایط حمل ونقل ونگهداری واکسنهایی که به طور گسترده در چندین کشور توزیع شده،وجود ندارد.علاوه بر این،ممکن است سخت باشد که اطمینان حاصل شود که محموله ای ازواکسن ها به طور نامناسب در طول حمل ونقل نگهداری شده است.این امر به ویژه در تنظیم حمل ونقل بین المللی واکسن که در آن نگهداری شرایط دشوارتر وهزینه برتری دارد،بسیار مهم است. همچنین مواردی در تعیین اینکه کجا وچه کسی باید مسئول واکسیناسیون عموم مردم باشد وجود دارد.وزارت بهداشت ودرمان در کشورهای پیشرفته،به احتمال زیاد برای توزیع واکسن ها به زیرساخت های بهداشتی وداروییِ متکی میشود.با این حال،هنوز مسئولیت اداره واکسیناسیون برای جمعیت های خاص مانند جمعیت بومی،کارمندان دولت وغیره باقی مانده است.در کشورهای در حال توسعه،ممکن است تعداد زیادی ازمکان های واکسیناسیون متمرکز برای تعداد زیادی ازجمعیت وجود نداشته باشد.در این موارد باید یک چارچوب واکسیناسیون مناسب ایجاد شود.چرا که حمل ونقل گسترده افرادازمکان های دور به مراکز متمرکز شهری برای واکسیناسیون می تواند عواقب ناگواری برای شیوع بیماری داشته باشد.اما عدم دسترسی به واکسن ها نیز ممکن است این جمعیت را به حاشیه براند.بنابراین در این کشورها،نظارت بر تحرک افرادی که دائماً در حال مهاجرت هستند،مجاز است.این چالش در نظارت بر توزیع واکسن در کشورهایی پهناور،پیچیده است چرا که بخشهای جمعیت را نمی توان با یک شناسه یا آدرس استاندارد شناسایی کرد.

۲ -۴ -حقوق صاحبان سهام

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

توزیع بالقوه وعادلانه واکسن COVID-19 یک چالش بزرگ است.این امر قبلاً در هنگام توزیع واکسن آنفلوانزای فصلی برجسته شده بود.اختلافات اقتصادی ونژادی می تواند با معیارهای نامناسب واجد شرایط بودن توزیع واکسن را تشدید کند،بنابراین ضروری است که نهادهای دولتی بین جمعیت اطمینان حاصل کنند ودستورالعمل های مناسب برای جلوگیری ازاین نابرابری ها را صادر نمایند.توزیع عادلانه واکسن های COVID-19 همچنین می تواند در مقیاس بین المللی یک چالش باشد،زیرا ممکن است کشورهای ثروتمند ومبتکرتر به دوزهای محدود واکسن دسترسی پیدا کنند. همچنین هزینه های غیرمجاز ممکن است این تمایل ملی را در دسترسی به واکسن را به شدت متمرکز کند. بعلاوه مطالعات نشان دهنده عدم اختلاف در میزان واکسیناسیون بسته به وضعیت اقتصادی-اجتماعی است که این وضعیت هم به ثروت فردی در کشورها وهم به ثروت ملی در سطح جهانی وابسته است.این عوامل باعث میشود افراد وملل ثروتمندتر میزان واکسیناسیون بالاتری نسبت به افراد با ثروتمند کمتر داشته باشند.

۲- ۵ -نگهداری / پیگیری سوابق

پس ازانجام واکسیناسیون،دسترسی به میزان ایمنی ایجاد شده،طول زمان مصونیت در افراد وتعداد دوزهایی که باید استفاده شود وعوارض جانبی بلند مدت تاخیر در دوز دوم و...حتی عوارض جانبی بلند مدت واکسن مشکلی است که برای همه مردم ابهام بر انگیز است.اگر چه برای رهایی ازخانه نشینی وانجام فعالیت وتلاش برای معاش، تنها انتخاب واکسناسیون است.نکته دیگر پس ازگرفتن واکسن رعایت اصول بهداشتی چگونه خواهد بود آیا دیگر نیازی به ماسک،در خانه ماندن،شستن وضد عفونی کردن دستها وموارد ازاین نوع نیست که برای بالا بردن بهره وری واکسن آموزش فرد واکسینه شده نیز باید در برنامه قرار گیرد.

۳- پیامدها

اگر تدابیری که در فرایند تهیه تا آموزشهای پس ازواکسیناسیون بدرستی انجام نشود تبعات منفی وآسیبهای گوناگونی به فرد وجامعه تحمیل خواهد شد که عبارتند از:

۳-۱-گسترش بیماری

فقدان یک چارچوب دیجیتالی کارآمد برای نظارت بر تخصیص،توزیع وذخیره واکسن،ممکن است منجر به واکسیناسیون غیرمعمول جمعیت شود،که به انتقال بیماری قابل پیشگیری می انجامد. این مشکل در کشورهای پهناور که بطور قابل ملاحظه فاصله مناطق زیاد وبر اساس نظریه مرکز وپیرامون،نواحی دور دست ازکمترین امکانات ارتباطی برخوردارندمطرح است.لذا اگر افراد را برای

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

واکسیناسیون مجبور به مسافرت به مراکز کنند احتمال شیوع در سفر به شدت بالا میرود واگر داروراً بخواهند به مناطق پیرامون منتقل کنند ریسک فاسد شدن وجود دارد.در هر دوحالت زیانهای مضاعفی به افراد وجامعه تحمیل خواهد شد.بعلاوه ممکن است تبهکاران ومافیای احتکار واکسن در مناطق دور دست وروستاهای دور افتاده فرایند تزریق راازمسیر درست خارج نمایند کما اینکه در اکثر کشورهای جهان توصیه شد برای واکسینه کردن افراد مسن وناتوان حتما فردی آگاه ازخانواده وی را همراهی کند.که البته هر چه منطقه مورد نظرازمرکز دورتر امکان نظارت وکنترل کمتر خواهد بود.علاوه بر این،سیستم های نظارت ناکافی می توانند به طور چشمگیری از روند تحقق توزیع واکسن جلوگیری کنند، و به این ترتیب مشکلات زنجیره تأمین طولانی تر از حد لازم شود.

۳-۲-رفتار فردی

آمادگی لجستیکی ناکافی برای توزیع واکسن COVID-19 می تواند تأثیرات منفی روی افراد داشته باشد.اول،افرادی که در مناطقی زندگی می کنند که خطاهای ناشی اززنجیره تأمین باعث کاهش واکسن میگردد،احتمالاً کمتر واکسن COVID-19 دریافت می کنند.این افراد در صورت اصلاح ضعف های تأمین در مناطق مختلف،به دلیل حساسیت زدایی ازضرورت،اهتمام کمتری برای دریافت واکسن دارند.متناوباً،فردی که قادر به دریافت COVID-19 نیست این الگوی تحرک واکسن منجر میشود شیوع بیماری را افزایش یابد.سرانجام،برنامه ریزی لجستیکی ناکارآمد برای توزیع واکسن ممکن است باعث عدم اعتماد به دولت در افراد شود،به طور بالقوه احتمال واکسیناسیون یا انطباق با سایر توصیه های بهداشتی را کاهش می دهد.

۳-۳-تأثیرات اجتماعی

پیامدهای ذکر شده برای رفتار فردی در بالا ممکن است به طور گسترده تری در رفتارهای اجتماعی مشاهده شود،وبی اعتمادی گسترده تر به صلاحیت دولت ممکن است تحریک شود.علاوه بر این،نارسایی های لجستیکی منجر به اختلال در توزیع واکسن میشود.

۳-۴ -تأثیر اقتصادی

بار اقتصادی خطاهای لجستیکی در تولید،توزیع وذخیره سازی واکسن را می توان به وضوح در هزینه اقتصادی مرتبط با تصحیح واکسن های جهت دار درک کرد.از دست دادن واکسن های زنده به عنوان یک نتیجه در اشتباهات مربوط به حمل ونقل یا شرایط نامناسب نگهداری،با کاهش واکسن های

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

موجود برای جلوگیری ازشیوع بیماری،تأثیر منفی اقتصادی می گذارد ونتایج اقتصادی چشمگیر COVID - ۱۹ را تشدید می کند.

۳-۵-امنیت

از عوامل کارا در مدیریت نظارت بر اجرای امور است .نظارت ناچیز بر کل زنجیره تأمین، تولید، توزیع و ذخیره سازی واکسن نیز خود از معضلات فرایند واکسیناسیون است.اگر کشوری با دقت تمام کانالهای توزیع واکسن را کنترل نکند،ممکن است فرصت هایی برای سرقت وتحویل واکسن تقلبی وجود داشته باشد.علاوه بر این،نگرانی های مربوط به حریم خصوصی در مناطق مختلف در امتداد کانال توزیع ومدیریت واکسن وجود دارد.اطلاعات خصوصی ازجمله سوابق بهداشتی بدون شک برای افرادی که واکسن COVID-19 دریافت می کنند جمع آوری میشود وباید راه حل هایی در برابر استفاده نادرست یا دسترسی به این اطلاعات شخصی وجود داشته باشد.ضروری است که در توسعه سیستم هایی برای ردیابی بیماران واکسینه شده وارائه یادآوری برای تجویز دوز دوم،از حریم شخصی در بالاترین حد ممکن محافظت شود.

۳- ۶ - COVID-19 و درآمد های مالی دولت

سیاست مالی عبارت است از سیاست دولت درباره سطح خریدهای دولت، سطح پرداخت های انتقالی و ساختار مالیاتی. در اقتصاد، سیاست مالی با استفاده از دو ابزار اصلی درآمد مالیاتی دولت و مخارج دولت برای تاثیر گذاری در سطح تقاضای کل اعمال می شود. دولت ها در تلاشند که اهداف اقتصادی نظیر ثبات قیمتها، اشتغال کامل و رشد اقتصادی را به کمک این سیاستها بدست آورند. سیاستهای مالی دولت در ایران با توجه به منبع مورد استفاده در تامین مالی دولت اعم از درآمدهای نفتی و استقراض از بانک مرکزی، بی ثباتی و نااطمینانی در بخشهای حقیقی اقتصاد را به همراه دارد بنابراین، میتوان این سیاستها را به دلیل نحوه تامین مالی همراه با نااطمینانی، به عنوان یک عدم قطعیت در اقتصاد ایران برشمرد.

شوک ناشی از COVID-19، اقتصاد ایران را هم با شوک عرضه و هم با شوک تقاضا مواجه کرده است. از یک طرف تقاضا برای نیروی کار کاهش یافته و از طرف دیگر در تأمین مواد اولیه تولید نیز مشکلاتی ایجاد شده است (شوک عرضه). شوک عرضه، شوک تقاضا را به همراه خواهد داشت. تعطیلی کسب و کارها، منجر به تعدیل نیروی کار می‌شود و کاهش درآمد خانوار و نهایتاً کاهش تقاضا را به همراه دارد. از طرف دیگر عدم اطمینان نسبت به آینده، خانوار را به تصمیم پس‌انداز بیشتر و به تعویق انداختن خرید اقلام غیرضروری ترغیب می‌کند. همین امر کاهش تقاضای کل بیشتری را

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

موجب می‌شود؛ بنابراین انتظار می‌رود رکود اقتصادی ناشی از شوک ارزی و تحریم‌ها تشدید شوند.و در نتیجه درآمدهای مالی کاهش یابند. .(گزارش مجلس ،۱۳۹۹)

۳-۷ - COVID-19 و بازارهای مالی

COVID-19 در بازارهای جهانی سرمایه بی ثباتی قابل توجه ایجاد کرده است. در حالی که هنوز تأثیر کامل آن مشخص نشده است و انتظار می رود که تاثیر منفی احتمالی ناشی از ابتلا به این ویروس ادامه یابد در گزارش بانکداری جهانی۱ سال ۲۰۲۰ به طور کلی در بخش بانکی سودآوری و مدیریت اعتباربانکی تحت تأثیر قرار می گیرید که در سناریوی مربوط به سودآوری ، مدیریت اعتباربانکی و هزینه ریسک با وجود نرخ بهره پایین ، همراه با تأثیر قابل توجهCOVID-19 که سود اصلی بانکی را در بازارهای مالی بزرگ کاهش می دهد مورد بررسی قرار گرفته است که نتایج بیانگر این است که موسسات مالی به سمت مشاغل فنی با درآمد مبتنی بر کارمزد از قبیل پرداختها تغییر جهت می دهند یکی از تأثیرات فوری اورژانس بهداشتی بربخش واقعی اقتصاد جهانی ، افزایش ریسک اعتباری مشتریان شرکتی و خرده فروشی بانکهااست همچنین به منظور ادامه تأمین مالی اقتصاد واقعی و حمایت از بهبود عملکرد بانک ها ، کارشناسان ناچارند بین پدیده موقت عدم پرداخت تسهیلات مشتریان در مدت زمان کوتاه و قرار پرداخت در مدت زمان طولانی که منجر به جذب مجدد تسهیلات تاثیر گذار بر تامین اعتبار موسسات و بانکها است تمایز قائل شوند که این امر نیاز به اقدامات مدیریتی و طبقه بندی مجدد زمان باز پرداخت دارد، بنابراین با توجه به ویژگی خاص COVID-19ممکن است باز پرداخت تسهیلات اعطایی نیازمند مدت زمان کمتری نسبت به حالت رکودهای اقتصادی دوره ای باشد در این حالت سیاستگذاران با برقراری سیاستهای ناشی از بازیابی اعتبارات با تعریف بازه های زمانی مناسب به شکل پرداخت های معوق ، پرداخت درسررسیدهای طولانی ترو تجدید بدهی ساختاری برای وصول مطالبات، موسسات و بانکها می تواند تأثیرات مثبتی در باز پرداخت و جلوگیری از فرار مشتریان درقبال تعهدات خود را در میان مدت در کشورتقویت نمایند.

۳-۸ -عدم قطعیت و بازارهای مالی

بسیاری از مطالعات یک رابطه مثبت بین توسعه مالی و رشد اقتصادی را در یک محیط نظارتی مناسب و حکمرانی موثر به اثبات رسانده اند (دی گرگوریو و گیدوتی۲ ، ۱۹۹۵).

---

۱ . Global banking M&A outlook H2 2020

۲ . De Gregorio and Guidotti. 1995

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

در واقع ، موسسات مالی ممکن است با افزایش مقدار سرمایه در دسترس کارآفرینان ، بهبود کیفیت سرمایه گذاری و افزایش کارآیی واسطه گری ، رشد اقتصادی را افزایش دهند (فوهلاین۱، 1998). اقتصاد ایران برای تحریک رشد بعد از درآمدهای نفتی به سیستم مالی خود متکی است. با این وجود ، شیوع بیماری کووید ۱۹ ، ایران با سطح قابل توجهی از بی ثباتی و عدم قطعیت سیاسی روبرو شد که بر اقتصاد و صنعت مالی آن تأثیر گذاشت. کاملاً ثابت شده است که عدم قطعیت سیاست گذاری ناشی از آشوب ، ناآرامی های اجتماعی و انقلابی بر رشد اقتصادی تأثیر منفی می گذارد. با مشکوک شدن حقوق مالکیت ، سرمایه گذاری مستقیم خصوصی و خارجی کاهش می یابد (داربی و همکاران۲ ، ۲۰۰۴). علاوه بر این ، بسیاری از مطالعات نشان دادند که عدم قطعیت سیاسی تأثیر منفی بر سیستم مالی دارد. چان و وی۳ (۱۹۹۶) خاطرنشان می کنند که اخبار سیاسی مطلوب منجر به بازده مثبت می شود در حالی که اخبار نامطلوب باعث بازده منفی خواهد شود. چائو و همکاران ۴(۲۰۱۴) دریافتند که تلاطم های سیاسی ناشی از بهار عربی به افزایش بی ثباتی بازارهای سهام منطقه منا کمک کرده است. جریبی و همکاران۵ (۲۰۱۵) نشان می دهد که انقلاب تونس تأثیر مهمی بر نوسان شاخص های عمده سهام در بورس اوراق بهادار تونس دارد. علاوه بر این ، سلطانی و همکاران۶ (2017)دریافتند که در طول دوره بی ثباتی سیاسی ، احساس سرمایه گذاران بر بازده و نوسان بازار تأثیر منفی می گذارد .بنابراین ، به جرات می توان استدلال کرد که اگرچه قیام کشورهای عربی فرصتی را برای رونق بخشیدن به پتانسیل اقتصادی آنها با بهبود شفافیت و حکمرانی آنها فراهم می کند ، اما هزینه های مالی قابل توجهی را به دنبال داشته است (چائو و همکاران۷ ، ۲۰۱۴). نتایج مطالعه انجام شده توسط (قوش۸،۲۰۱۶) که به مسئله بهار عربی و ریسک بانک ها در کشورهای منا۹ پرداخته است ، دریافت که بهار عربی سودآوری را کاهش داده و ریسک بانک را افزایش داده است.

عدم قطعیت در مورد محیط اقتصادی نقش مهمی در تصمیم گیری عوامل اقتصادی در سطح خرد دارد. به عنوان مثال ، با افزایش عدم قطعیت ، شرکت ها پول بیشتری را بصورت نقد در اختیار

۱ . Fohlin. 1998
۲ . Darby et al. 2004
۳ . Chan and Wei .1996
۴ . Chau et al. (2014)
۵ . Jeribi et al. (2015)
۶ . Soltani et al. (2017)
۷ . Chau et al. (2014)
۸ . Ghosh. (2016)
۹ . MENA

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

دارند و موجودی سرمایه گذاری و ادغام و تملک میزان وجوه جهت سرمایه گذاری کاهش می یابد. به همین ترتیب ، خانوارها کمتر مصرف می کنند و بیشتر پس انداز می کنند بونیم و همکاران[۱]. (۲۰۱۸). و میزان دارایی های مانند سهام و اوراق قرضه در سبد سهام آنها را کاهش می دهند پارک و سو[۲] (۲۰۱۹) بخش مالی نیز از این قاعده مستثنی نیست. به عنوان مثال ، سرمایه گذاران بابت ریسک عدم قطعیت حق بیمه می گیرند پاستور و ورونسی[۳] (۲۰۱۳). و بانک ها نقدینگی بیشتری ذخیره می کنند و وام کمتری می دهند . اشرف[۴] (۲۰۲۰)

از لحاظ نظری ، افزایش عدم قطعیت اقتصادی ممکن است قیمت وام های بانکی و مطالبات معوق بانکی را از دو طریق افزایش دهد چرا با افزایش عدم قطعیت عدم تقارن اطلاعات بین وام دهندگان و وام گیرندگان افزایش می یابد و دلیل دیگر تاثیر رکود اقتصادی بر فعالیت های اقتصادی است.چرا که عدم تقارن اطلاعات بین وام دهندگان و وام گیرندگان منجر به سهمیه بندی اعتبار می شود.همچنین مدل نظری گرین والد و استیگلیتز (۱۹۹۰) که بیشتر به مطالعه ما مربوط می شود ، این را نشان می دهد عدم قطعیت بیشتر عدم تقارن اطلاعات بین وام گیرندگان و وام دهندگان را تشدید می کند ، و محدودیت های مالی را تشدید می کند.

بعلاوه شیوع ویروس کووید ۱۹ ، مشکلات بسیار زیادی در کسب و کارها ایجاد کرده است؛ با توجه به اِعمال محدودیت‌های گسترده در زندگی عادی مشتریان، افزایش بیکاری و بسته شدن واحدهای خدماتی و تجاری، بنگاه های مزبور نتوانسته اند نقدینگی خود را افزایش دهند و باعث شده است که در این دوران نتوانند وام های خود را پرداخت کنند. افزایش نرخ بیکاری موجب افزایش نسبت مطالبات می‌شود؛ زیرا افزایش بیکاری جریان درآمد خانوارها را تضعیف نموده و توان آنان را در بازپرداخت دیون کاهش می‌دهد. افزایش نرخ بیکاری و کاهش تقاضای نیروی کار بنگاه‌ها نیز بیانگر کاهش تولید است که به سبب کاهش تقاضا اتفاق افتاده و بنابراین افزایش مطالبات بانک‌ها از بنگاه‌ها را به دنبال خواهد داشت.

تحقیقات تجربی اخیر نشان می دهد که عدم قطعیت تأثیر غالب بر محیط اطلاعات شرکت ها دارد. به عنوان مثال ، چن و همکاران. (۲۰۱۸) دریافتند که با افزایش عدم قطعیت ، کل اطلاعات خاص در مورد یک شرکت در بازار کاهش می یابد. به عبارت دیگر ، شرکت ها تمایل کمتری به میزان و کیفیت اطلاعات ارائه شده به سرمایه گذاران خارجی پیدا میکنند. به همین ترتیب ، یونگ و روت

---

۱ . Bonaime et al. (2018)

۲ . Park and Suh. (2019)

۳ . Pastor and Veronesi .(2013)

۴ . Ashraf .(2020)

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

(۲۰۱۹) گزارش می دهند که کیفیت اطلاعات مالی در دوره عدم قطعیت بدتر می شود ، زیرا شرکت ها تمایل دارند سود بیشتری را مدیریت کنند. با بدتر شدن محیط اطلاعاتی ، ارزیابی اعتبار شرکت های وام گیرنده برای وام دهندگان دشوار می شود. در نتیجه ، بانک ها برای وام دادن نرخ بهره بالاتری را درخواست می کنند.

۴- پیشینه تحقیق

به منظور درک تأثیر COVID-19 بر جنبه های مختلف اقتصاد،تاکنون تلاش های زیادی انجام شده است که در ادامه به آنها پرداخته خواهد شد.

کاکمکلی وهمکاران (۲۰۲۱)،در پژوهش خود نشان می دهند که ازدست دادن تولید ناخالص داخلی جهانی در تلقیح نکردن همه کشورها،نسبت به یک واقعیت ضد واکسیناسیون جهانی،می تواند بالاترازهزینه تولید وتوزیع واکسن در سطح جهانی باشد.آنهاازیک چارچوب اقتصادی - اپیدمیولوژیک استفاده می کنند که ترکیبی ازیک مدل SIR با شبکه های بین المللی تولید وتجارت است.بر اساس این چارچوب،هزینه های ۶۵ کشور و۳۵ بخش را تخمین زدند وبرآوردهای آنان حاکی ازآن است که حتی در صورت انجام واکسیناسیون جهانی در کشورهای خود،تا ۴۹ درصدازهزینه های اقتصادی جهانی بیماری همه گیر در سال ۲۰۲۱ بر عهده کشورهای پیشرفته است.

بائه وهمکاران (۲۰۲۱)، در پژوهش خود چالش های توزیع واکسن را در چهار زمینه اصلی - تدارکات، نتایج بهداشتی، تأثیر کاربر محور و ارتباطات شناسایی می کنند. هر یک از این چالش ها در برابر تأثیرات آنها در پنج پیامد حیاتی از جمله شیوع بیماری، رفتار فردی، جامعه، اقتصاد و حریم خصوصی تجزیه و تحلیل می شوند. از نظر آنان ناهماهنگی در توزیع عادلانه، اثر واکسن، مدت زمان ایمنی، رعایت چند دوز و حفظ سوابق و حریم خصوصی از مهمترین مشکلاتی است که باید برطرف شود. همچنین بیان می کنند که توزیع عادلانه و گسترده جهانی واکسن در بین جمعیت های مختلف و کشورهایی با زمینه های مختلف اقتصادی، نژادی / قومی و فرهنگی نیاز به برنامه ریزی دقیق و در نظر گرفتن توزیع فراگیر و جهانی واکسن جهت حصول به موفقیت می باشد

لوکاس تومبرگوهمکاران (۲۰۲۰), در مطالعه ای تحت عنوان تأثیر منظم بودن چرخه های انتخابات بر ثبات خودکامه واثر آن بر تصمیمات سیاسی سایر کشورهای در کشور آلمان مورد بررسی قرار گرفته است که نتایج حاکی ازآن است که دیکتاتورهایی که انتخابات منظم تری را برگزار می کنند ممکن است در کوتاه مدت اثر بی ثباتی داشته باشند چرا این دیکتاتورها می تواننداززمان انتخابات برای جلوگیری ازرقیبان و اقدامات جمعی جامعه مدنی استفاده کنند.وبا این عمل دوام خود را بیشتر کنند که این امر موجب عدم قطعیت در سیاست گذاری وتصمیمات داخلی سایر کشور های منطقه

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

ای وکشورهایی که روابط سیاسی با این دیکتارتورها دارند منجر شود همچنین نتایج حاکی ازآن است همه رژیم های خودکامه انتخاباتی در دوره پس ازجنگ جهانی دوم اگر در انتخابات نظم کمتری بکار بگیرند،دوام بیشتری دارند.

زارمبا وهمکاران (۲۰۲۰)،در پژوهش خود تحت عنوان بررسی تأثیر پاسخ سیاست های غیر دارویی به COVID-19 بر نوسانات بازار سهام در ۶۷ کشورانجام داده اند.شواهد نشان می دهد مداخلات دولت به طور قابل توجه ومعناداری بر نوسانات بازار سهام تأثیر می گذارد.

دیتریش وهمکاران (۲۰۲۰)،در پژوهش خود به بررسی انتظارات خانوار در مقابل هزینه درمان COVID-19در ایالات متحده پرداخته اند.یافته های آنها انحراف معیار بالایی را در پاسخ های افراد نشان می دهد که نشان دهنده عدم اطمینان ازهزینه های اقتصادی COVID-19 در کوتاه مدت است.

جریس ودب نث (۲۰۲۰)،در پژوهش خود چگونگی اثرگذاری ویروس کرونا COVID-19 بر عدم اطمینان سیاست اقتصادی انگلیس را مورد بررسی قرار دادند.آنها با استفاده ازداده های روزانه از۱۱ مارس ۲۰۲۰ تا ۷ مه ۲۰۲۰ ویک مدل ARDL تأثیر کوتاه مدت وبلند مدت COVID-۱۹ بر عدم اطمینان سیاست اقتصادی را به تصویر کشیدند.علاوه بر این،تأثیر قیمت نفت برنت بر عدم اطمینان سیاست اقتصادی نیز مورد بررسی قرار گرفته است.بر اساس نتایج مشخص شد که هم موارد جدید COVID-19 وهم مرگ های جدید گزارش شده در انگلیس با عدم قطعیت سیاست اقتصادی انگلیس در بلندمدت ارتباط قوی ومثبتی دارند.با این حال،قیمت نفت برنت ارتباط معکوس با عدم اطمینان سیاست اقتصادی در بلندمدت نشان می دهد.

اشرف و شن (۲۰۱۹) استدلال می کنند که عدم قطعیت در سیاستگذاری با افزایش ریسک پیش فرض وام گیرندگان همراه است که در این فرایند نرخ بهره بانک ها افزایش می یابد .این شوک های ناشی از عدم قطعیت که نرخ بهره بانکی را افزایش داده منجر به کاهش سرمایه گذاری ، اشتغال ، مصرف خانوار و در نتیجه تولید ناخالص ملی کاهش می شود همچنین تأثیر شوک منفی عدم قطعیت در سطح خرد محدود به چند شرکت یا خانوار نیست ، بلکه باعث افزایش واریانس بهره وری شرکت ها در سطوح فردی ،صنعتی و کل می شود بعلاوه بی ثباتی درآمد خانوارها نه تنها به دلیل بیکاری بیشتر و استخدام جدید کمتر ، بلکه به دلیل تغییر در دستمزد افرادی که همچنان شاغل هستند رخ می دهد لی و همکاران .(2018) بنابراین ، عدم قطعیت احتمال وضعیت بد را برای شرکتهای وام گیرنده و خانوارها افزایش می دهد. در نتیجه مطالبات بانک از شرکت و خانوارها به تعویق می افتد

با توجه به پیشینه تحقیق،اکثر مطالعات بر اساس عدم اطمینان سیاست اقتصادی در کشورهای پیشرفته ای مانند انگلستان وامریکا صورت گرفته است واز آنجا که مطالعات دیگر حاکی ازآن است

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

که سیاست اقتصادی در این کشورها با سایر کشورها تفاوت معناداری دارد،لذا بررسی عدم اطمینان سیاست اقتصادی در کشورهای درحال توسعه ای مانند ایران ضرورت می یابد.

۵. روش تحقیق

هدف از این مطالعه ،بررسی تاثیر کشف و مدیریت واکسن ، مطالبات معوق بانکی و عدم قطعیت سیاستگذاری است.۱بنابراین در گام اول ازشاخص عدم قطعیت سیاست گذاری به عنوان متغیر وابسته در این مطالعه استفاده شده است.همچنین ازموارد جدید روزانه ابتلا به COVID -19 گزارش شده ومرگ های روزانه جدید به عنوان متغیرهای توضیحی استفاده شده است.علاوه بر این،در گام دوم از عدم قطعیت به عنوان متغیر توضیحی بهمراه فوتی و بیماران جدید COVID -19 بر مطالبات معوق بانکی استفاده می شود.

داده هایCOVID -19 ازسازمان بهداشت جهانی ، داده های مربوط به مطالبات معوق در بر گیرنده سه نوع مطالبات سررسید گذشته، مطالبات معوق ۲و مطالبات مشکوک الوصول ۳می باشد که ازگزارشات بانک مرکزی استخراج شده است .همچنین برای داده های مربوط به عدم قطعیت سیاست گذاری در این پژوهش سعی شده ازواریانس شاخص ترکیبی ناشی ازآنالیز مولفه های اصلی۴،که ازتکرار کلمات مربوط به عدم قطعیت اقتصادی،سیاسی،اجتماعی،بهداشت وسلامت که در روزنامه رسمی کشور،سایت ها وشبکه خبری پوشش داده می شوند استفاده شود.بنابراین با استفاده ازآنالیز مولفه های اصلی ترکیب شاخص اندازه گیری عدم قطیت بر اساس چهار بخش بیان شده به صورت رابطه(۱) تصریح میشود.بیشترین سهم در مورد عدم قطعیت در سیاست گذاری مربوط به بخش سلامت وکمترین سهم مربوط به بخش اقتصادی می باشد وبا توجه به ضرایب می توان بیان نمود که عدم قطعیت در بخش های اجتماعی،سیاسی وسلامت ناشی ازسرریز شدن این عدم قطعیت ازبخش اقتصاد به سایر بخش ها می باشد.به همین دلیل سهم بخش اقتصادی نسبت به سایر بخش ها کمتر است.

---

۱ - مطالباتی است که از تاریخ سررسید بدهی یا تاریخ قطعی بازپرداخت آن بیش از دو ماه گذشته ولی از شش ماه تجاوز نکرده است.

۲ - مطالبات معوق: مطالباتی که از تاریخ سررسید یا تاریخ پرداخت اقساط آن بیشتر از ۶ ماه و کمتر از ۱۸ ماه گذشته باشد.

۳ - به مطالباتی گفته می‌شود که بیش از هجده ماه از تاریخ سررسید یا از تاریخ قطع بازپرداخت اقساط آن سپری‌شده است.

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

$$PU = 0.61 * Economic + 0.89 * Social + 0.72 * Political + 0.84 * Health$$

رابطه(۱)

در نمودار(۱) نیز،روند موارد جدید روزانه COVID -19،مرگ های روزانه وشاخص عدم اطمینان سیاست گذاری ارائه شده است.با توجه به نمودار،یک روند صعودی در موارد مرگ میر ونمونه جدید COVID -19گزارش شده در ایران،مشاهده میشود. همچنین عدم اطمینان سیاست گذاری در ایران یک روند نامنظم می باشد.

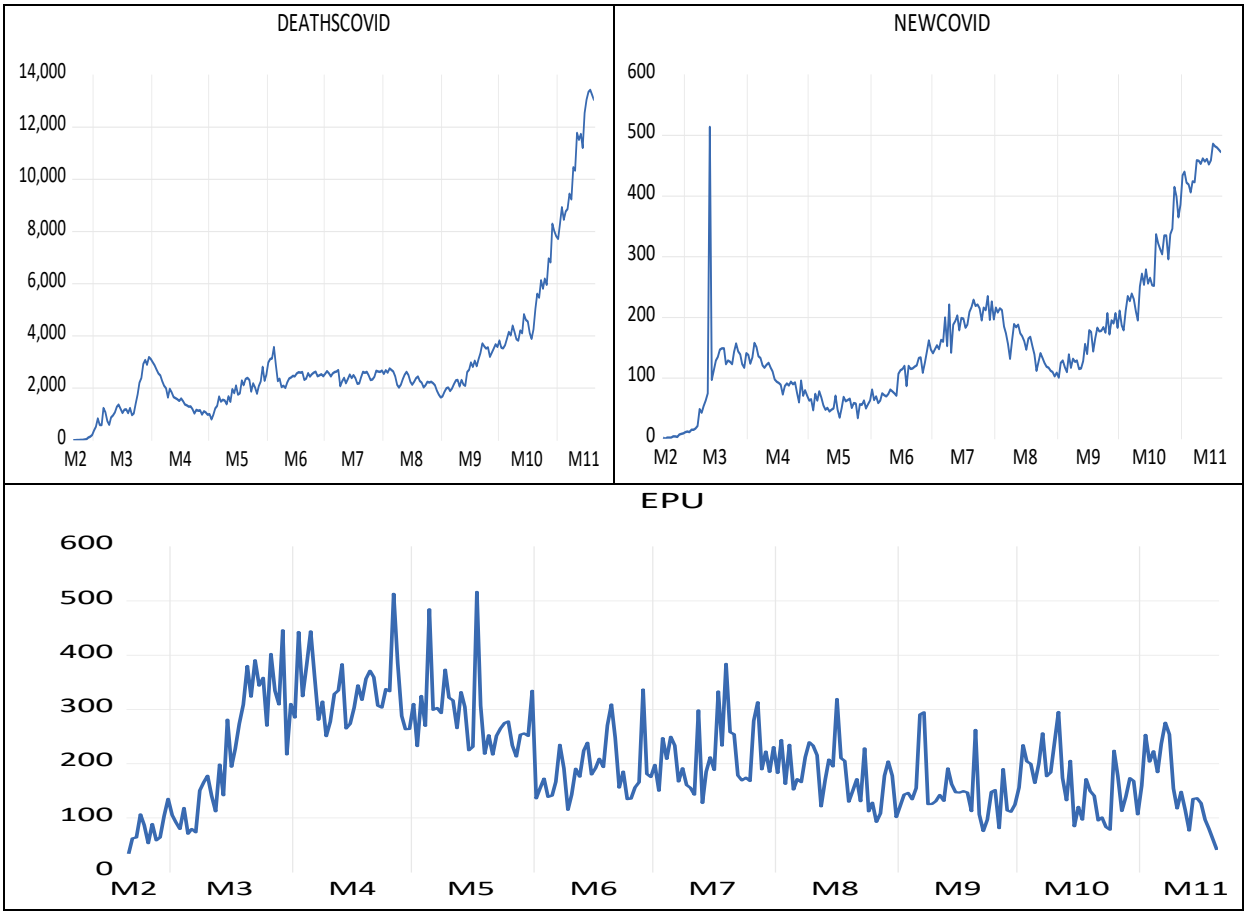

نمودار(۱):روند تغییر متغیرها

۱-۱. معرفی مدل

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

به منظور بررسی رابطه عدم تقارن در بین مجموعه ای ازمتغیرها،می توان ازمدل خودرگرسیونی با وقفه های توزیعی غیر خطی(NARDL) استفاده نمود.تفاوت مدل ARDL وNARDL در این است که مدل ARDL خطی گزینه تغییرات منفی ومثبت متغیرهای مستقل را که دارای تأثیر متفاوتی بر متغیر وابسته هستند،در نظر نمی گیرد. مدل NARDL نه تنها به بررسی رابطه غیرخطی که متغیرهای مستقل ممکن است بر متغیر وابسته داشته باشند می پردازد بلکه شوکها را به صورت مثبت و منفی برازش میکند.بنابراین،در مطالعه حاضرازمدل خودرگرسیونی با وقفه های توزیعی غیر خطی(NARDL) برای بررسی وجود رابطه COVID -19وعدم قطعیت سیاست گذاری در ایران استفاده خواهد شد.بر این اساس،فرم کلی مدل با الهام از مطالعه جریس ودب نث (۲۰۲۰) به صورت روابط (۲) و(۳) می باشد:

$$PU_t = \beta^+ dom_t^+ + \beta^- dom_t^- + \omega DET\text{COVID 19} + \varepsilon_t$$

رابطه(۲)

$$PU_t = \beta^+ dom_t^+ + \beta^- dom_t^- + \omega NEW\text{COVID 19} + \varepsilon_t$$

رابطه(۳)

$$MOGH_t = \beta^+ PU_t^+ + \beta^- PU_t^- + \omega NEW\text{COVID 19} + \omega DET\text{COVID 19} + \varepsilon_t$$

رابطه(۴)

در این روابط PU متغیر وابسته عدم قطعیت سیاست گذاری می باشد.همچنین $DET\text{COVID 19}$ تعداد مرگ میر بر اساس بیماری،$NEW\text{COVID 19}$ تعداد مبتلایان جدید کووید ۱۹ وε_t جز اخلال وdom نشان دهنده خبر کشف واکسن و $MOGH$ نشان دهنده مطالبات معوق می باشد.

با بسط بیشتر الگووتوجه به مطالعه شین وهمکاران(۲۰۱۴)،مدل خودرگرسیونی با وقفه های توزیعی غیر خطی(NARDL) برای بررسی تأثیر کووید-۱۹،مدیریت واکسن وعدم قطیت در سیاست گذاری به صورت روابط(۵) -(۶) و(۷) می باشند.

$$PU_t = \sum_{j=1}^{p} \emptyset PU_{t-j} + \sum_{i=0}^{q} (\theta_i^+ \text{DOM}_{t-i}^+ + \theta_i^- \text{DOM}_{t-i}^-) + \sum_{i=0}^{q} \omega_i \, DET\text{COVID 19}_{t-i} + \varepsilon_t$$

رابطه(۵)

$$PU_t = \sum_{j=1}^{p} \emptyset PU_{t-j} + \sum_{i=0}^{q} (\theta_i^+ \text{DOM}i_{t-i}^+ + \theta_i^- \text{DOM}_{t-i}^-) + \sum_{i=0}^{q} \omega_i \, NEW\text{COVID 19}_{t-i} + \varepsilon_t$$

رابطه(7)

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

$$MOGH_t = \sum_{j=1}^{p} \emptyset MOGH_{t-j} + \sum_{i=0}^{q} (\theta_i^+ \, \mathrm{DOM}i_{t-i}^+ + \theta_i^- \mathrm{DOM}_{t-i}^-) + \sum_{i=0}^{q} (\theta_i^+ \, PU_{t-i}^+ + \theta_i^- PU_{t-i}^- + \sum_{i=0}^{q} \omega_i \, NEW\mathrm{COVID}\ 19_{t-i} + \sum_{i=0}^{q} \omega_i \, DET\mathrm{COVID}\ 19_{t-i} + \varepsilon_t$$

رابطه(۷)

که در این روابط $\emptyset$ ضرایب وقفه های متغیر وابسته، θ_i^- و θ_i^+ ضرایب نامتقارن وقفه های متغیر مستقل و ε_t نیز جمله اخلال با میانگین صفر وواریانس یک می باشد.با محدود کردن پارامترها می توان مدل ARDL خطی را بدست آورد یعنی: $\theta^+ = \theta^-$

۵-۲.نتایج وبحث

۵-۲-۱.آزمون ایستایی

ایستا نشده اند،می توان با آسودگی خاطر مدل خودتوضیحی با وقفه های توزیعی غیرخطی را برآورد نمود. آزمون ایستایی،یکی ازشناخته شده ترین آزمون ها در ادبیات اقتصادسنجی به شمار می رود که می تواند با استفاده ازآزمون های مختلفی مانند آزمون دیکی فولرتعمیم یافته[۱] (ADF) یا آزمون فیلیپس-پرون[۲] بررسی شود. در تحقیق حاضرازآزمون مانایی دیکی فولر تعمیم یافته جهت بررسی روند ایستایی متغیرها استفاده میشود.بر این اساس وهمانطور که مشاهده میشود، متغیر های عدم قطعیت در سیاست گذاری ، کشف واکسن و مطالبات معوق بدون تفاضل گیری ایستا،ولی سایر متغیرها با تفاضل مرتبه اول ایستا شده اند.با توجه به آن که متغیرهای مورد بررسی هیچ یک در تفاضل مرتبه دوم خود

جدول(۱): نتایج آزمون ایستایی

نام متغیر	نماد	آماره	احتمال
عدم قطعیت سیاست گذاری	PU	-5/77	0/000
مرگ میر ناشی ازکووید ۱۹	$DET\mathrm{COVID}\ 19$	-1/14	0/978

۱ Augmented Dicker Fuller

۲ Phillips-Perron

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

تفاضل مرگ میر ناشی ازکووید ۱۹	$\Delta DETCOVID\ 19$	-7/57	0/000
نمونه جدید کووید ۱۹	$NEWCOVID\ 19$	-0/42	0/958
تفاضل نمونه جدید کووید ۱۹	$\Delta NEWCOVID\ 19$	-11/22	0/000
کشف واکسن	DOM	-11/09	0/000
مطالبات معوق	MOGH	-6/81	0/000

منبع: یافته های محقق

۵-۲-۲.آزمون کرانه ها

دوروش جهت بررسی وجود رابطه طولانی مدت بین متغیرها مورد استفاده قرار می گیرد.نخست،آزمون بنرجی وهمکاران[۱] (۱۹۹۸) است،که شامل محاسبه یک آزمون آماری tازفرضیه صفر $p = 0$ (عدم وجود رابطه طولانی مدت) در برابر جایگزین $p < 0$ در معادلات تحقیق است.دومین،آزمون F- آماری پسران وهمکاران(۲۰۰۱) است که فرضیه صفر آن مبنی بر عدم وجود رابطه طولانی مدت شکل می گیرد، $H_0: P = \theta^+ = \theta^- = \alpha = \sigma = 0$ در فرضیه های تهی مربوطه،این دوآمار آزمون ها توزیع های مجانبی استاندارد ندارند.مطابق با فرضیه صفر هر دوآزمون توزیع استاندارد مجانبی وجود ندارد که کار را پیچیده می کند.با این حال،بهتر است ازآزمون پسران وهمکاران که دوحد بحرانی $I(0)$ و $I(1)$ را در نظر می گیرداستفاده نمود[۲].(شرف الدین وبرکت،۲۰۱۸)

مطابق با جدول(۲)،آماره آزمون پسران وهمکاران مدل اول ودوم به ترتیب (۲۳/۱۹) و(۲۱/۹۰)ازهر دوحد بحرانی بالا وپایین ($I(0)$ و $I(1)$) در سطح احتمال ۵٪ بیشتر می باشد که تایید کننده وجود رابطه بلندمدت در هر دومدل می باشد.

جدول(۲): نتایج آزمون کرانه ها

توضیحات	کران بالا	کران پایین	سطح احتمال	آماره آزمون	مشخصات مدل
هم انباشتگی	3.67	2.79	0.95	۲۳,۱۹	مدل اول
هم انباشتگی	5.07	4.01	0.95	۲۱,۹۰	مدل دوم
هم انباشتگی	3.48	2.26	0.95	۱۱,۰۳	مدل سوم

منبع: یافته های محقق

۱ Banerjee et al

۲ برای مطالعه بیشتر به (Banerjee et al. (1998), Pesaran et al. (2001), and Shin et al. (2014 مراجعه شود.

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

۵-۳.تجزیه وتحلیل رگرسیون

در این مرحله ازپژوهش،نتایج برآورد تحت دوسناریوی بررسی رگرسیون غیر خطی وسناریوی دیگر بررسی شوک ناشی ازدوره های ریاست جمهوری ترامپ وبایدن وخبر کشف واکسن در زمان شیوع بیماری برای دومدل تصریح شده در جدول(۳) ارائه شده است.در مدل اول موارد مرگ جدید ناشی COVID -19 ودر مدل دوم موارد مبتلایان جدید COVID -19 به عنوان متغیر توضیحی به همراه انتخابات آمریکا بکار گرفته شده است.

جدول(۳): نتایج برآورد مدل

Model	Model 1:PU	Model 2:NEWCOVID 19	Model 3:$MOGH$
روابط بلند مدت			
C	(0.000)۲,۰۴۹	51.39 (0.0006)	)۰۰ (0.0۶۷.۱
DETCOVID 19	0.008 (0.0024)	****	)۹۳۴ (0.0۰۴.
NEWCOVID 19	****	0.07 (0.006)	)۹۸۵(0.0۰۹.
DOM	3.36(0.000)	2.64(0.000)	****
PU_{POS}	****	****	)۰ (0.00۵۴.۱
PU_{NEG}	****	****	(0.000)۴۷.۱
روابط کوتاه مدت			
CointEq(-1)*	-0.661 (0.000)	-0.660(0.000)	(0.000)۵۴۷-0.
DPU_{POS}	****	****	)۰ (0.00۳۷.۳
DPU_{NEG}	****	****	(0.000)۲۱.۳
$DDET$COVID 19	****	****	)۰ (0.00۵۱.۱
$DNEW$COVID 19	****	****	(0.000)۹۶.۱
آزمون های تشخیصی			
آزمون نرمالیتی	0.12	0.14	۸0.1
آزمون همبستگی سریالی	0.16	0.17	۱0.1
آزمون ناهمسانی	0.31	0.46	6۲0.
آزمون رمزی	0.09	0.21	1۳0.

منبع: یافته های محقق

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

۵-۳-۱.سناریوی اول: بررسی رگرسیون غیر خطی

بر اساس مدل اول ودوم،مشخص شد که موارد فوتی و مبتلایان ناشی از COVID -19 در بلندمدت تأثیر مثبت وقابل توجهی بر عدم اطمینان سیاست گذاری دارد،به این معنی که افزایش موارد جدید ناشی ازفوت،عدم اطمینان سیاست گذاری در ایران را افزایش می دهد،که نه تنها مطابق مبانی علم اقتصاد و همسویی متغیرهای بد(فوتی های ناشی ازشیوع ویروس وعدم قطعیت سیاست گذاری)می باشد،بلکه این نتیجه با آلبولسکو(۲۰۲۰) نیز مطابقت دارد.

در نهایت،یافته ها حاکی از ارتباط قابل قبول بین مطالبات معوق و عدم اطمینان سیاست گذاری در بلند مدت و کوتاه مدت است، چرا که با افزایش عدم قطعیت در سیاسگذاری ناشی از اپیدمی ، بانک ها از سه حیث در جامعه تحت تاثیر قرار گرفتند: اول، عده ای از وام گیرندگان از بازپرداخت وجوه دریافتی خودداری کردند .دوم، برخی از مردم از بانک نقدینگی مطالبه می کنند که در بازارهای دیگری که نرخ سود بالاتری از نرخ سود بانکی (بدلیل قرار گرفتن در شرایط جدید)، بیشتری دارند، سرمایه گذاری کنند. گروه سوم کسب و کارهایی هستند که از شرایط فعلی منتفع شده اند و در واقع می توان ادعا کرد که بانک ها در صورت سهامداری این شرکت ها درآمد زیادی را کسب کرده اند ولی به دلیل اینکه بخش عمده ای از مشتریان نیز به دلیل محدودیت های مالی و فضای کسب و کارراکد، کاهش عایدی و رکود ناشی از اپیدمی نسبی قادر به پرداخت معوقات خود نیستند. لذا علاوه بر اینکه بانک دچار کمبود نقدینگی خواهد شد، مطالبات غیرجاری نیز افزایش خواهد یافت.

بخش دوم جدول (۲)،شامل آزمون های تشخیصی نرمال بودن،همبستگی سریالی،ناهمسانی واریانس وفرم تبعی رمزی می باشد.که نتایج حاکی ازبرقراری فروض نئوکلاسیک است.در نهایت با توجه به نمودار (۲) وبا استفاده ازآزمون تجمعی جملات اخلال بازگشتی (CUSUM) ومربع تجمعی جملات اخلال بازگشتی(CUSUM Sq)،که جهت برقراری ثبات پایداری مدل استفاده شده است،نتایج نشان می دهد هر دومدل پایدار هستند.

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

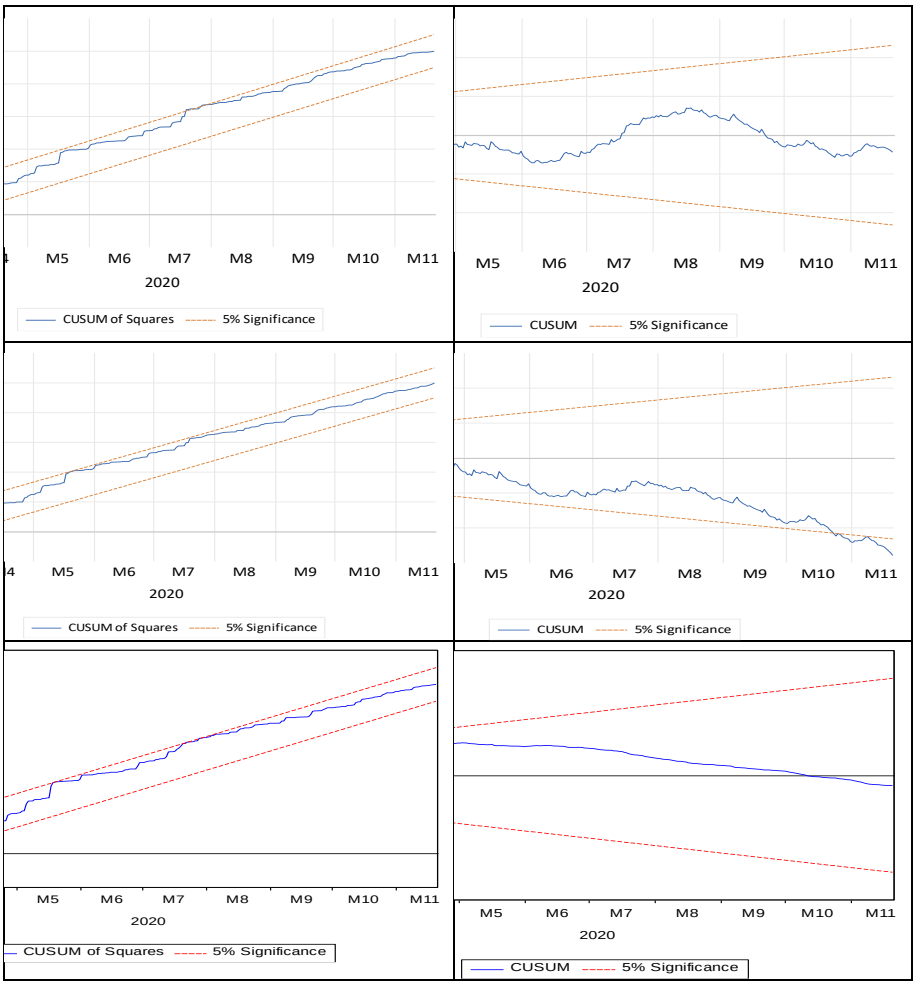

نمودار(۲): ثبات پایداری مدل

منبع: یافته های محقق

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

۵-۳-۲.سناریوی دوم: بررسی شوک کشف واکسن

.

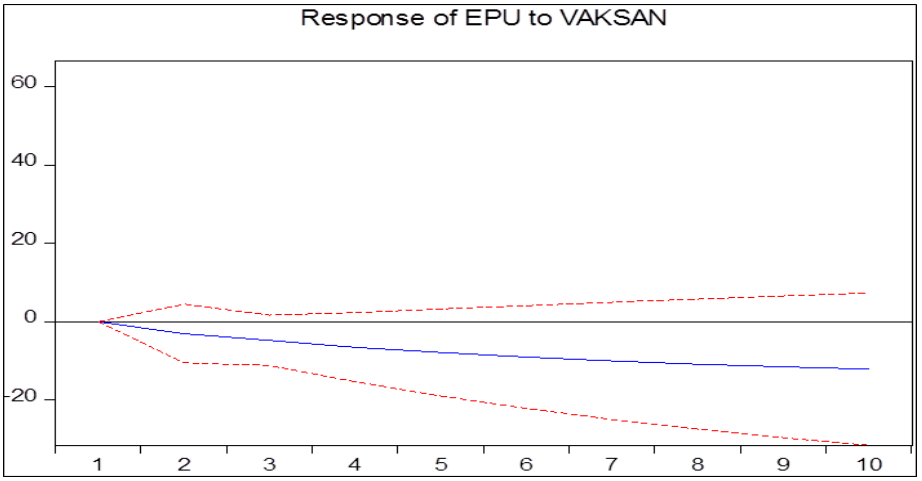

نمودار(۳): دوره کشف اولین واکسن

منبع: یافته های محقق

اعلام کشف واکسن که مطابق انتظار به عنوان یک شوک مثبت عدم قطعیت را کاهش داده است این کاهش عدم قطعیت ناشی ازرشد اقتصادی است که مطابق با گزارش ارائه شده از سوی سازمان همکاری‌های اقتصادی وتوسعه که باشگاهی است مشتمل بر کشورهای عمدتا ثروتمند،که اعلام کرده است رشد اقتصادی جهان در سال ۲۰۲۱ به مدد این واکسن زودهنگام،به ۷ درصد خواهد رسید،رشدی که ۲ درصدازشرایط بدون واکسن بیشتر خواهد بود دلیل افزایش رشد ناشی ازتقاضایی واکسن که در تمام کشورهای دنیا شکل گرفته است وروند تجاری این واکسن‌هاازمانی که توزیع وتوسعه واکسن آغاز شده،ومورد تأیید داخلی کشورها قرار بگیرد ووارد مراحل مختلف ساخت شود،تحت تاثیر قرار خواهد گرفت ومی‌تواند برای هر کشوری بازاری را به وجود آورد تا در حلقه تولید تا توزیع این واکسن شرکت داشته باشد وسود اقتصادی را نصیب خود کند.. همچنین ازطریق واکسن روند شیوع بیماری کنترل میشود و بسیاری ازفعالیت‌های خدماتی مانند گردشگری وبخش عمده‌ای ازصنایع که وابسته به خدماتی ازجمله گردشگری یا سیستم مالی هستند زودترازآنچه پیش بینی می‌شد به حرکت در خواهد آمد ودر زمان اندک در کنترل بیماری تأثیرگذار بوده وضریب ایمنی جامعه جهانی افزایش پیدا می‌کند.

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

۵. نتیجه گیری و پیشنهادات:

در این مطالعه تأثیر همه گیری COVID -19 (موارد جدید ومرگ های جدید)،مطالبات معوق ومدیریت واکسن بر عدم اطمینان سیاست گذاری ایران بررسی شد.

بر اساس نتایج بدست آمده،دولت ایران می تواند سیاست گذاری منسجم در زمینه های وصول مطالبات معوق به صورت اقساط وامهال و تمدید در سررسید پرداخت،در بازارهای مالی وپولی نظیر بانک ها با بخشودگی جرائم وتقلیل در سود دریافتی ناشی ازتسهیلات اعطایی که مشکوک الوصل ویا معوق شده اند مسیر برگشت اعتبارات را تسریع کند و در بخش تجارت خارجی با کم نمودن نرخ تعرفه گمرگی وسایر عوامل موثرکه موجب تقویت بازارهای بین المللی ورونق بازارهای داخلی که موجب تحریک کسب وکار می شوند،بر وضعیت موجود غلبه کند وضریب حساسیت را نسبت به شوکهای بیرونی ازجمله نتیجه انتخابات امریکا کاهش داده به سوی ثبات سیاسی اقتصادی گام بردارد. بر اساس نتایج ناشی ازشوک خبری کشف واکسن ضروری است که سیستم هایی برای هماهنگی ونظارت بر توزیع وتجویز واکسن های COVID-19 ایجاد شود.توزیع واکسن باید در بخشهای خصوصی ودولتی ازجمله دولتها،تولیدکنندگان وآژانسهای حمل ونقل هماهنگ باشد.ردیابی ونظارت دائمی بر اینکه مکان حمل واکسن هم در فضا وهم در کانال توزیع قرار دارد،بایدازطریق یک چارچوب دیجیتالی جامع ویکنواخت محقق شود.علاوه بر این،برای شناسایی خطاهای موجود در ذخیره سازی واکسن،باید سیستمی در نظر گرفته شود . همچنین ،باید گامهایی برای اطمینان ازتوزیع عادلانه واکسنها برداشته شود.در حالت ایده آل،این حالت با استفاده ازیک روش شفاف محقق میشود که به مردم امکان می دهد مستقیماً مشاهده کنند که هیچ تعصب ناخواسته ای در توزیع واکسن وجود ندارد.فناوری ساده ای مانند بارکد گذاری واکسن های منفرد می تواند به رفع مشکلات کمک کند که ممکن است در امتداد زنجیره تأمین واکسن بوجود آمده ودر نظارت بر ایمنی واثربخشی طولانی مدت مفید باشد.سرانجام،رویکردی محرمانه برای واکسیناسیون وپیگیری بیمار باید برای ارزیابی میزان واکسن های مختلف وجمع آوری اطلاعات در مورد میزان واکسیناسیون وپیگیری میزان دوز دوم و سوم انجام شود.این سیستم ثبت رکورد نیز در درک آن بسیار مهم خواهد بود اثربخشی طولانی مدت وعوارض جانبی واکسنها در گروههای مختلف جمعیتی. همچنین توجه به این نکته مهم است که ملتهای فقیروکمتر توسعه یافته به طور حتم از بسیاری ازچالشهای ذکر شده در توزیع وتجویز واکسن،واکنش بیشتری برای راه حلهای دیجیتالی قابل استفاده در بالا نشان می دهند.

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

منابع

1. Ashraf, Badar Nadeem. 2020. Policy Uncertainty and Bank Liquidity Hoarding: International Evidence. Available online: http: //ssrn.com/abstract=3574193 (accessed on 19 April 2021).
2. An Epidemiological Model With International Production Networks, Working Paper 28395, http://www.nber.org/papers/w28395
3. Bae et al(2021), Challenges in Equitable COVID-19 Vaccine Distribution: A Roadmap for Digital Technology Solutions, RESEARCH DRAFT, arXiv:2012.12263v2 [econ.GN] 12 Feb 2021
4. Bonaime, Alice, Huseyin Gulen, and Mihai Ion. 2018. Does policy uncertainty affect mergers and acquisitions? Journal of Financial Economics 129: 531–58.
5. Cakmakli et al(2021), The ECONOMIC CASE FOR GLOBAL VACCINATIONS:
6. Chan, Y.c., Wei, K.J., 1996. Political risk and stock price volatility: the case of Hong Kong. Paci_c-Basin Finance Journal 4, 259-275.
7. Chau, F., Deesomsak, R., Wang, J., 2014. Political uncertainty and stock market volatility in the middle east and north African (MENA) countries. Journal of International Financial Markets, Institutions and Money 28, 1-19.
8. Chen, Yunsen, Deqiu Chen, Weimin Wang, and Dengjin Zheng. 2018. Political uncertainty and firms' information environment: Evidence from China. Journal of Accounting and Public Policy 37: 39–64.
9. Chuah LL, Loayza N, Myers CB (2020) The Fight against Corruption: Taming Tigers and Swatting Flies.World Bank Research and Policy Briefs, 145050.Available from: http://documents.worldbank.org/curated/en/294321578642864410/The-Fight-against-Corruption -Taming-Tigers-and-Swatting-Flies.
10. Czaller et al(2021), Vaccine allocation to blue-collar workers, arXiv:2104.04639v1 [econ.GN] 9 Apr 2021
11. Darby, J., Li, C.W., Muscatelli, V.A., 2004. Political uncertainty, public expenditure and growth. European Journal of Political Economy 20, 153-179.
12. De Gregorio, J., Guidotti, P.E., 1995. Financial development and economic growth. World development 23, 433-448.
13. Dietrich A, Keuster K, Müller GJ, et al.(2020) News and uncertainty about covid-19: Survey evidence and short-run economic impact.Working paper 20(12).Federal Reserve Bank of Cleveland.
14. Ehreth, Jenifer.(2003).The global value of vaccination.Vaccine.21.596-600.10.1016/S0264-410X(02)00623-0.
15. He Z, Niu J (2018) The effect of economic policy uncertainty on bank valuations.Appl Econ Lett 25: 345–347.

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

16. Fohlin, C., 1998. Banking systems and economic growth: lessons from Britain and germany in the pre-world war i era. Federal Reserve Bank of St. Louis Review 80.
17. Ghosh, S., 2016. Political transition and bank performance: how important was the arab spring? Journal of Comparative Economics 44, 372-382.
18. Greenwald, Bruce C., and Joseph E. Stiglitz. 1990. Macroeconomic models with equity and credit rationing. In Asymmetric Information, Corporate Finance, and Investment. Chicago: University of Chicago Press, pp. 15–42.
19. Ihaddaden Mohamed El Fodil(2019) Impact of Political Uncertainty on Banking Performance: Investigating the Jasmin Revolution Effect on the Tunisian Banking System. https://www.researchgate.net/publication/331239846
20. Iqbal U, Gan C, Nadeem M (2019) Economic policy uncertainty and firm performance.Appl Econ Lett 27: 765–770.
21. Jeribi, A., Fakhfekh, M., Jarboui, A., 2015. Tunisian revolution and stock market volatility: evidence from fiegarch model. Managerial Finance 41, 1112-1135.
22. Jeris ,Saeed Sazzad & Deb Nath, Ridoy.Covid-19, oil price and UK economic policy uncertainty: evidence from the ARDL approach[J].Quantitative Finance and Economics, 2020, 4(3): 503-514.doi:10.3934/QFE.2020023
23. Kaufmann D, Kraay A, Mastruzzi M (2011) The worldwide governance indicators: methodology and analytical issues.Hague J Rule Law 3: 220–246.
24. Kim, I.-M.; Loungani, P.The Role of Energy in Real Business Cycle Models.J.Monet.Econ.1992, 29, 173–189.
25. LukasTomberg et al)2020) , Timing matters: The impact of regularity of election cycles on autocratic stability.Electoral Studies.Volume 66, August 2020, 102167
26. McKibbin WJ, Fernando R (2020) The global macroeconomic impacts of COVID-19: Seven scenarios.CAMA Working Paper.
27. Mei D, Zeng Q, Zhang Y, et al.(2018) Does US Economic Policy Uncertainty matter for European stock markets volatility? Phys A 512: 215–221.
28. Nyamela Y, Plakandaras V, Gupta R (2019) Frequency-dependent real-time effects of uncertainty in the United States: evidence from daily data.Appl Econ Lett, 1–5.
29. Park, Jin Seok, and Donghyun Suh. 2019. Uncertainty and household portfolio choice: Evidence from South Korea. Economics Letters180: 21–24.
30. Pastor, Lubos, and Pietro Veronesi. 2013. Political uncertainty and risk premia. Journal of Financial Economics 110: 520–45.
31. Rodriguez and Plutkin (2020), Impact of Vaccines; Health, Economic and Social Perspectives, Front.Microbiol., 14 July 2020
32. Shin Y., Yu B., & Greenwood-Nimmo M.2014.Modelling asymmetric cointegration and dynamic multipliers in a nonlinear ARDL framework.In Festschrift in honor of Peter Schmidt (pp.281–314).Springer, New York, NY

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]

33. Soltani, H., Aloulou, A., Abbes, M.B., 2017. The impact of political instability on investor sentiment and market performance: Evidence from Tunisian revolution. IUP Journal of Applied Finance 23.
34. Tiwari AK, Jana RK, Roubaud D (2019) The policy uncertainty and market volatility puzzle: Evidence from wavelet analysis.Financ Res Lett 31: 278–284.
35. .WHO (2020) Coronavirus disease (COVID-19) outbreak.Available from: https://www.who.int/westernpacific/emergencies/covid-19.
36. Wu J, Zhang J, Zhang S, et al.(2020) The economic policy uncertainty and firm investment in Australia.Appl Econ 52: 3354–3378.
37. Yung, Kenneth, and Andrew Root. 2019. Policy uncertainty and earnings management: International evidence. Journal of Business Research 100: 255–67.
38. Zaremba A, Kizys R, Aharon DY, et al.(2020) Infected Markets: Novel Coronavirus, Government Interventions, and Stock Return Volatility around the Globe.Financ Res Lett 35: 101597.

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-26]